

ЛЕНИНШІЛ РУСТЕМОВ

Ө Н Е Г Е Л І Ө М І Р

ӨНЕГЕЛІ ҒҰМЫР ИЕСІ

Лениншіл ағайды еске алғанда менің ойыма бірден ол кісінің киім киісі мен ерекше кескін-келбеті түседі. Дүкеннен жаңа ғана сатып алғандай көрінетін киімі қонымды әрі өте жарасымды, ал қадамын нық басқан жүріс-тұрысы тартылған сымдай болатын. Әр көрген сайын «неткен кербез, неткен паң адам?» деп ойлайтынмын.

1991 жылы КазГу-дің парсы бөліміне 10 адам оқуға түстік. Арамызда мектепті енді бітіргендер мен әскер қатарынан келгендер, бір-екі рет оқудан «құлап» зарыға қол жеткізгендері бар, әйтеуір әртүрліміз. Сөйткен жастар, Лениншіл ағайдан дәріс алып, тәлімін үйреніп сап түзеген болатынбыз. Біз үшін парсы тілі – бейтаныс әлем. Сол әлемнің құпия сырларын ашқан ағайымыздың сабағы дүниедегі ең қызық, ең тартымды нәрседей болып көрінетін. Бәріміз ағайдың айтқандарын қалт жібермей, қағып алуға, ұғып алуға тырысып бақтық. Сабағын асыға күтіп, аса бір үлкен жауапкершілікпен қарап, жіберіп алмауға тырысатын едік. Сабақтан қалмау демекші, бір күні мынандай бір жағдай болған еді. Ол оқиғаны күліп еске аламыз ғой, қазір. Курстасымыз Ергеннің, мүмкін, есінен шығып кеткен де болар. Бірақ, қыздардың басы қосылған сайын студенттік өміріміздің армансыз күндерін осы оқиғаны айтып еске аламыз. Сонымен, бір күні біздің Ерген сабаққа екі езуі екі құлағына жетіп, мәз болып келді. Ойымызда ештеңе жоқ. Ананы-мынаны айтып ыржалақтап күле береді. Сөйтсек, сабазымыз «қызулау» екен.

Сабақ басталып кетті. Лениншіл ағай жаңа сабақ түсіндіріп жатыр. Ерген болса, әйтеуір ағайдың сөзін бөле береді. Содан ағай Ергенді қасына шақырып алды да, жаймен ғана

«Ерген, шырағым, сен бүгін үйіңе бара бер. Сабаққа ертең келерсің», – деп шығарып салды. Жаспыз ғой, ол кезде ол кісінің бұл әрекетіне аса мән бермеген екенбіз. Енді ойланып қарасам, ағайдың бұл ісі тәрбиенің бір түрі екен ғой. Басқа адам болса, сабаққа ішіп алып келдің деп, итке талатқандай қылары анық еді. Ағай болса, парасаттылық танытып, әкедей қамқор болып, бізге үлгі көрсетті. Мұндай өнегелі сәттер, әрине, аз болған жоқ. Мен ағайдың осы әрекетін әрдайым жадымда тұтып, ол кісіні үлкен бір құрметпен еске аламын.

Лениншіл ағайдың қарамағында, ол кісі факультетіміздің деканы болған кезде, хатшы болып біраз жұмыс істедім. Гүлшара апай екеуіміз деканатта отырамыз. Апайдың көмекшісімін. Әртүрлі құжаттарды машинкаға басамын. Ол кезде компьютер деген жоқ. Айтайын дегенім, Лениншіл ағай тамаша ұйымдастырушы, қарамағындағыларға талап қоя білетін басшы, факультетіміздің жанашыры еді. Жаңадан егемендігіне қол жеткізіп отырған елміз, жас факультетпіз. Кемшіліктеріміз де бар, жетістіктеріміз де бар. Ағай өзінің білімділігінің, саяси сауаттылығының, адамдармен қарым-қатынас орната білетіндігінің арқасында талай мәселелердің оң шешімін таба білетін жан еді. Қарамағындағыларға сыйластықпен қарайтын. Бізге дауыс көтеріп, бұйрықты түрде сөйлеу деген ол кісінде болған емес. Өте сауатты кісі еді. Барлық құжаттарды үтір-нүктесіне дейін ерінбей тексеріп, қателерін түзетіп отыратын.

Аралықта Лениншіл ағай тілдік тәжірибеден өту үшін студенттерді алып Иран еліне барып келді. Ол жақта да табысты еңбек етіп, бізге арнап оқулық жазды. Қазір сол оқулық талай парсы тілін үйренемін деген студенттің қолында жүр. Мен ағайды соңғы мәрте Ираннан елге оралған кезде көрдім. Сол бұрынғы қалпы, тек өңі сәл бозарыңқырап кетіпті. Кафедраға кіріп келді. Қуанып кеттім. Амандасып, хал-

жағдайды сұрастық. Ағай Ираннан әкелген сыйлықтарын беріп маз қылды. Елеп-ескергеніне риза болдым. Кафедрадағы ешкімді ұмытпаған, бәрімізге де сыйлықтары жетті. Иранда жазған оқулығын көрсетіп, әлі де біраз өңдеу қажет екендігін айтты. Содан кейін ол кісі ауруханаға жатып, біраз емделіп алғаннан кейін жұмысқа ораламын деп, қажетті қағаздарын алып, бізбен қош айтысып кеткен еді. Бірнеше күн өткеннен кейін біздің топтың балалары бәріміз ағайдың хал-жағдайын білуге ауруханаға бармақшы болдық. Біз әнеміне деп жүргенде, ағайдың өзі кафедраға телефон соқты. Жағдай сұрасып, факультеттегі болып жатқан жаңалықтарды сұрады. Мен «Ағай, біз ауруханаға бармақшымыз, мекенжайын айтасыз ба?» – деген едім. Ол кісі: «Жоқ-жоқ. Ертең операция жасайын деп жатыр. Содан кейін өзім келемін сендерге. Әуре болмаңдар.» – деп еді. Әлі күнге дейін артынан іздеп ауруханаға бармағанымызға өкінемін.

Менің ағаймен бұл соңғы тілдесуім екен ғой. Қайта жүздесуге Алла жазбапты. Қолдан келер басқа амал болмаған соң, «Алланың ісі» деп мойынсұнамыз да. Ағай! Сіздің жарқын бейнеңіз шәкірттеріңіздің жадында мәңгі сақталады!

Малика РУСТЕМ

МОИ ВОСПОМИНАНИЯ

Сколько времени ушло, сколько воды утекло? Иногда страшно становится от того, что время так стремительно утекает. Вот уже 19 лет, как аташка не с нами. Его нет физически, но он всегда рядом, в наших сердцах. Я очень четко его помню, словно и не было этих 19 лет. Мне только исполнилось 6, когда его не стало. Но я помню все, каждое мгновение, что мы провели вместе. Как мы играли, как гуляли, его слова. Его образ стоит передо мной. Я помню лишь хорошие моменты, связанные с ним, потому что других и не было. И в буквальном смысле я не знаю ни одного человека, который бы сказал что-то не лестное в адрес аташки. Будь то близкие люди, родственники или совершенно посторонние люди, которые знали его недолго. Он не оставлял равнодушными даже людей, которые видели его при жизни всего лишь раз. Это был совершенно необыкновенный человек, прекрасный отец, заботливый муж и просто мировой дедушка. Для меня он навсегда останется эталоном представителя рода мужского. Всегда галантный, не перестающий удивлять своими интеллектуальными способностями, совершенно разносторонний и абсолютная душа компании. Именно таким знали его все, друзья, родственники, соратники и коллеги.

Я не могу говорить о нем равнодушно, каждый раз, когда я хочу сказать что-то о нем, ком подступает к горлу. Как сильно он любил мою маму, настолько же сильной стала и его любовь ко мне, первой внучке. И я, будучи ребенком, чувствовала это, оттого и была такой капризной, но только с ним. Как мне хотелось получать больше внимания от него, как я его ждала каждый раз после работы! И ведь этот человек никогда не приходил с пустыми руками, а разве

МАЗМҰНЫ

<i>Ректордың кіріспе сөзі</i>	5
<i>Қалиева Ш. Л.З.</i> Рүстемовтің ғылыми, педагогикалық және қоғамдық қызметінің қысқаша очеркі	7
<i>Л.З. Рүстемовтің ғылыми еңбектерінің хронологиялық көрсеткіші</i>	16
<i>Мұрағат құжаттары</i>	24

Ізгілік іздері

<i>Рустемов Л.З.</i> Факультеты общественных профессий в системе подготовки учительских кадров	38
<i>Рустемов Л.З.</i> Обращаюсь еще раз... спустя пять лет	43
<i>Рустемов Л.</i> «Қазақ тілі» қоғамын құру мәжілісіндегі баяндамасы	53
<i>Рустемов Л.</i> Иран иірімдері немесе көзбен көріп, жүреппен сезінген көңіл күнделігінен	68

Жүйріктердің жөні бөлек

<i>Сатыбалдин С.</i> Профессор Л. Рүстемов – еліміздің ұлағатты азаматы	104
<i>Мансуров З. Л.З.</i> Рустемов – ученый, педагог, общественный деятель	113
<i>Кейманеш А.</i> Өлімнен кейінгі жаңа өмір	116
<i>Чупеков А.</i> К 80-летию Л.З. Рустемова	121
<i>Шәлекенов У.</i> Лениншіл Зиябекұлы Рүстемов – қоғам қайраткері, ұстаз, ғалым	125
<i>Әубәкірұлы Ә.</i> Тұлпарлар бар бәйгесін алмай кеткен	131
<i>Қожахметұлы К.</i> Лениншіл Рүстемов	135
<i>Күмісбаев Ө.</i> Аспалы көпір	146
<i>Мәдиев С.</i> Әке аманатын арқалаған ғұлама	151
<i>Толмачева Л.</i> Лидер, друг, ученый	168

Ол біздің жанымызда жүр

<i>Дамитов Б.</i> Немного о моем учителе	176
<i>Надирова Г.</i> Что известно о работах профессора Л.З. Рустемова за рубежом?	181
<i>Смағұлова Г.</i> Жақсылардың аты өлмейді	188
<i>Жеменей И.</i> Өрелі ұстаз	192
<i>Жұбатова Б. Л.З.</i> Рүстемов – ғалым және ұстаз	197
<i>Атабай Б.</i> Ғылым жолындағы бірінші шамшырағым	206
<i>Мамаева М.</i> Жақсыдан шарапат	211
<i>Джурсунбеков М.</i> Я всегда буду рядом	216

Өлімнен кейін басталған өмір

<i>Боранбаева А.</i> Рүстемов ағайдың жоқтығы әлі де сезіледі	220
<i>Бақыт Ә.</i> Ұстаз – киелі ұғым	226
<i>Базарқұлова Б.</i> Лениншіл Зиябекұлымен бірге Иранға жасаған алғашқы сапар	231
<i>Құдайбергенова Г.</i> Ұстаз жайында бірер сөз	236
<i>Кенжебекова Г.</i> Ғалым аға	239
<i>Қамбарбекова Ғ.</i> Ұстазбен өтпей қалған бір сабақ	242
<i>Мәшһүр-Жүсіп Е.</i> Біздің жайсаң ағайымыз	256
<i>Садықова Р.</i> Ғалым-ұстаз Л.З. Рүстемов – тәуелсіз Қазақстан ұрпақтарының өшпес шырағы	260
<i>Қадыр Т.</i> Ұстаз рухына тағзым	263
<i>Әмірбекова Ү.</i> Өнегелі ғұмыр иесі	268
<i>Рустем М.</i> Мои воспоминания	271
<i>В последний путь</i>	274
<i>Л.З. Рүстемовтің өмірі мен қызметінің негізгі кезеңдері</i>	275